

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Legal Measures Relating to the Offenses of Electronic Data.

วิชาญ จันทน์อินทร์* สังกะเสน เทพผา*กำพล วันทา**

Vichan Chanin * Sungwien Theppa*Kampol Wantha**

มหาวิทยาลัยปทุมธานี*นักวิชาการอิสระ**

Pathum Thani University* Independent Academic**

บทคัดย่อ

การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากปัจจุบันพบปัญหาดังนี้ (1) ปัญหารูปแบบการกระทำความผิด (2) ปัญหาผลกระทบจากการกระทำความผิด (3) ปัญหากฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิด (4) ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่ง (5) การป้องกันความเสียหายโดยผู้ถูกระทำความผิด (6) ปัญหาการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผลการวิจัย พบว่า (1) รูปแบบการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำโดยเจตนา อาศัยความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระทำความผิด (2) ผลกระทบจากการกระทำความผิด จะเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (3) มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิด ของต่างประเทศ มีบทลงโทษชัดเจน ของประเทศไทยยังไม่ชัดเจนพอทั้งทางอาญาและทางแพ่ง (4) ความรับผิดชอบทางแพ่งอันเกิดจากการกระทำละเมิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง (5) ผู้ถูกระทำความผิดจะต้องมีมาตรการในการป้องกันตนเองด้วย (6) ควรมีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/1 วรรคสอง และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรคสาม และให้ผู้เสียหายสร้างโปรแกรมป้องกันการเข้าถึงข้อมูล ให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับโทษของการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษเพื่อพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ

คำสำคัญ กระทำความผิด ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The objectives of this research were to study the Legal Measures Relating to the Offenses of Electronic Data. Due to the following conditions, (1) the problem of the offense model (2) the problem of the offense impact, (3) the legal problem in preventing the offense, (4) the problem of a civil liability offense ,(5) the prevention of damaging by the offender, (6) the problem of prosecution in relation to offense.

The research results had found that (1) the offense model against the electronic data was the criminal offense which was an intentional act relying on knowledge of information technology to commit crimes, (2) the impact of offense involving the protection of the rights and liberties of the people (3) Legal measures to prevent offenses of the foreign countries. There were clear penalties, but in Thailand were not clear enough, both criminal and civil, (4) civil liability arising from violations of electronic data. There was no law specifying civil liability. (5) The offender must have measures to protect himself as well. (6) There should be a specialized court to consider electronic offenses. Therefore, there was the suggestion for the amendment of Section 269/1, the second paragraph and the amendment of the Civil and Commercial Code, Section 438, third paragraph, and the injured person to create a program to prevent data access. The Broadcasting Commission, Television business and the National Telecommunications Business, Advertising and public relations to the public to know about the penalty of an electronic data offense and setting up the special court and having the special experts to consider the case of electronic data abuse in particular.

Keywords: Offense, Electronic Data

บทนำ

สังคมปัจจุบันได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยในการติดต่อสื่อสาร ข้อมูลระหว่างกัน คอมพิวเตอร์จึงเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่นเดียวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ติดต่อสื่อสารก็มีความสำคัญตามไปด้วยคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญต่อระบบการสื่อสารและการคมนาคมในการลดระยะทาง เวลา รวมถึงค่าใช้จ่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันอันเป็นคุณประโยชน์แก่การพัฒนาสังคมทุกด้าน การสื่อสารข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในยุคที่ พัฒนาการทางเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งข้อมูลระหว่างกัน ซึ่งนำมาใช้แก้ปัญหาความล่าช้าในการติดต่อสื่อสาร สังคมโลกปัจจุบันจึงเข้าสู่ยุคที่ไม่ต้องใช้เอกสาร แม้กระทั่งธนบัตรที่เป็นเงินสด ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถกระทำได้โดยผ่าน เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ข้อมูลต่างๆ ถูกจัดเก็บอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้ประมวลผล แยกประเภท จัดหมวดหมู่ได้อย่างรวดเร็ว เก็บรักษาและควบคุมดูแลได้โดยง่าย สามารถคัดเก็บข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ในสื่อบันทึกข้อมูลรูปแบบใหม่ที่มีการพัฒนาให้มีขนาดเล็กกะทัดรัด

แต่สามารถเก็บ ข้อมูลได้มากขึ้น สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายยิ่งขึ้นจึงเอื้อต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในหลายๆด้าน (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2545 : 2)

การใช้เครื่องมือสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในการกระทำความผิด จึงเป็นโอกาสใหม่ในการกระทำความผิด ซึ่งลักษณะของการกระทำความผิดมี 2 รูปแบบ คือการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดแบบเดิม แต่ใช้วิธีหรือเครื่องมือใหม่ กับอีกรูปแบบหนึ่งเป็นการกระทำต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การแก้ไข ทำลายคำสั่ง ชุดคำสั่ง และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นซึ่งลักษณะการกระทำความผิดเช่นนี้กฎหมายอาญาเดิมอาจไม่ครอบคลุมเพียงพอ เพราะมีลักษณะที่แตกต่างจากการกระทำความผิดแบบเดิมในหลายแง่มุม ได้แก่ เรื่องวัตถุแห่งการกระทำความผิดที่เปลี่ยนไปเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ ในรูปข้อมูลข่าวสารที่เป็นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electronic Impulse) ซึ่งในการกระทำความผิดโดยการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดนั้นถือว่าเป็นอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จะเห็นตัวอย่างในการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เกิดขึ้นอยู่เสมอ (วัลลิกา อุ่นศรี, 2544 : 4)

จะสังเกตเห็นว่าถึงแม้รัฐบาลจะได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ขึ้นมาเพื่อยับยั้ง ป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าวแต่ก็ยังคงมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ ซึ่งบางรายก็มีการไกล่เกลี่ยยอมความกันไป บางรายก็มีคำพิพากษาลงโทษจำคุก

ในส่วนของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในหลายๆด้านด้วยกัน เช่น เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญากรรมต่างๆ ซึ่งมีคดีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) คดีหาย 30 ล้าน ในคดีที่ครูปรีชาเย็นฟ้องหมวดจรรยาในข้อหายกยอกสลากรางวัลที่ 1มูลค่า 30 ล้านบาท หลังหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ซึ่งจากข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ 4 มิ.ย. 62 ศาลจังหวัดกาญจนบุรี ได้อ่านคำพิพากษาในคดีที่ นายปรีชา ไคร์ครวญ หรือครูปรีชา เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ร้อยตำรวจโทจรรยา วิมูล หรือหมวดจรรยา อดีตข้าราชการตำรวจ ข้อหายกยอกทรัพย์ รับของโจร จากกรณีการอ้างสิทธิเป็นเจ้าของสลากกินแบ่งรัฐบาล รางวัลที่ 1 งวดประจำวันที่ 1 พ.ย. 2560 หมายเลข 533726 จำนวน 1 ชุด 5 ใบ เป็นเงิน จำนวน 30 ล้านบาท

2) คดีนายสมคิด พุ่มพวงได้ก่อเหตุการณ็สองขวัญเป็นรับรู้เมื่อช่วงสายวันที่ 16 ธันวาคม 2562 โดย พ.ต.อ.ขจรฤทธิ์ วงษ์ราช ผกก.สภ.กระนวน จ.ขอนแก่น ระบุว่า เมื่อคืนวันที่ 15 ธันวาคม 2562 ได้รับแจ้งเหตุฆาตกรรมนางรัศมี มุลิจันทร์ อายุ 51 ปี เหตุเกิดภายในบ้านเลขที่ 293 ม.19 ต.หนองโก อ.กระนวน จ.ขอนแก่น ของผู้ตายโดยเจ้าหน้าที่พบศพนางรัศมีถูกห่อด้วยผ้าห่ม ท่อนบนสวมเสื้อยืด ลำคอถูกพันด้วยเทปใส ข้อเท้ามัดด้วยสายชาร์จแบตเตอรี่ ชูอยู่ในฟูกที่นอนที่วางอยู่ในห้อง ตรวจสอบพบว่าเสียชีวิตมาประมาณ 8 ชั่วโมง ร่างกายไม่มีร่องรอยถูกทำร้าย ไม่มีร่องรอยต่อสู้ ไม่มีร่องรอยรื้อค้นในบ้าน คาดคนร้ายลงมือตอนที่ผู้ตายนอนหลับเมื่อสืบสวนลึกเข้าก็พบว่าคนร้ายรายนี้ก็คือนายสมคิด พุ่มพวง ฆาตกรต่อเนื่องที่ลงมือโหดมาแล้ว 5 ศพเมื่อปี 2548 และถูกศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตแต่ในฐานะนักโทษชั้นดี ก็ได้ลดหย่อนโทษมาเป็นลำดับ จนติดคุกจริง 14 ปี พันคุกออกมาเมื่อกกลางปีที่ผ่านมาแล้วก่อเหตุสยองขึ้นมาอีก

จากกรณีศึกษาและคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวาง

โทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งถึงแม้จะมีบทบัญญัติกฎหมาย และกำหนดโทษบังคับเอาไว้เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดังกล่าวแต่ก็ยังคงมีการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่เป็นจำนวนมาก ดังปรากฏเป็นข่าวเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งเป็นคดีฟ้องร้องยังศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับนักการเมือง หรือนักข่าว จึงสามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังนี้คือ(1) ปัญหารูปแบบการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (2) ปัญหาผลกระทบจากการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (3) ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (4) ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่งอันเกิดจากการกระทำละเมิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (5) การป้องกันความเสียหายโดยผู้ถูกกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (6) ปัญหาการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการกระทำความผิดดังกล่าวอาจเกิดจากความไม่ชัดเจนในตัวบทกฎหมาย หรือความไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายของประชาชนหรือกฎหมายอาจจะมีการกำหนดโทษน้อยเกินไป และบทลงโทษตามกฎหมายต่างๆเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีเฉพาะโทษทางอาญา ไม่มีบทลงโทษทางแพ่งเอาไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้ทันสมัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. เพื่อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัย ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต บทความในวารสาร ตำราต่างๆทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูล ภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบ ปลายปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด (Opened Form) เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ จะประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตวิธีการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยทำการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ กฎหมายของต่างประเทศ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. ทำให้ทราบแนวทางในการเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

(1) รูปแบบการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีหลายรูปแบบด้วยกันมีตั้งแต่การเจาะระบบข้อมูล การเจาะเข้าไปในระบบสื่อสารและการรักษาความปลอดภัยของซอฟต์แวร์ข้อมูลต่าง ๆ การเจาะเข้าสู่ระบบรักษาความปลอดภัยของระบบปฏิบัติการ และการเจาะผ่านระบบรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นช่องทางในการกระทำความผิด รูปแบบของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นรูปแบบเบื้องต้นที่กล่าวถึงอาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแต่ละรูปแบบนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้นก็คือภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงบุคคลโดยทั่วไปด้วย ซึ่งโดยธรรมชาติของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ผู้กระทำความผิดมักจะพยายามปรับรูปแบบเพื่อให้ยากต่อการกระทำผิดและยากต่อการสืบสวนติดตามจับกุม ในส่วนของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์นั้นก็เช่นเดียวกัน ผู้กระทำความผิดก็พยายามหาช่อง

โอกาสที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เอื้ออำนวยประกอบกับมีช่องว่างทางกฎหมายบางประการดังจะเห็นได้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะเกิดคดีอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มีความถี่มากขึ้นรูปแบบการกระทำความผิดก็มีความหลากหลายมากขึ้นและนับวันจะเป็นปัญหามากยิ่งขึ้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จึงต้องหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดดังกล่าว

(2) ผลกระทบจากการกระทำผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

จากการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ประชาชนผู้ใช้ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงผู้ให้บริการทั้งหลายจะต้องได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น การทำให้ข้อมูลได้รับความเสียหาย การทำลายข้อมูล การแก้ไขข้อมูล การเปลี่ยนแปลงข้อมูล การเพิ่มเติมข้อมูลไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการถูกโจรกรรมข้อมูล ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบไม่เป็นเพียงการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการใช้ แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นพื้นฐาน แต่ยังรวมถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มากมายมหาศาล เนื่องจากความเชื่อมั่นในการลงทุนสร้างระบบออนไลน์ในประเทศไทยจะต้องขาดความเชื่อถือ ซึ่งในส่วนนี้เองที่จะทำให้ภาคธุรกิจที่ใช้ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ อินเทอร์เน็ตได้รับผลกระทบอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์ หรือ ธุรกิจขนาดใหญ่อย่างธนาคารซึ่งมีข้อมูลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมากได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

(3) มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐอเมริกาในสหราชอาณาจักรและเวลส์ ในสกอตแลนด์ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในญี่ปุ่นและในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ในแต่ละประเทศ มีกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีบทกำหนดโทษทั้งจำคุกและปรับ ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้ในมาตรา 8 ผู้ใดกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้คนที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และ มาตรา 9 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้ใดโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจะสังเกตเห็นว่าในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนโดยส่วนมากไม่เกรงกลัวความผิดที่กำหนดเอาไว้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ทั้งๆที่เป็นพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา

(4) ปัญหาความรับผิดทางแพ่งอันเกิดจากการกระทำละเมิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จะเป็นความรับผิดทางแพ่งอันเกิดจากการกระทำละเมิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การกระทำความผิดโดยใช้คอมพิวเตอร์ การทำงานระบบคอมพิวเตอร์ โดยเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือกระทำการอื่นใด โดยไม่ได้รับอนุญาต การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 420 เป็นการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ กระทำโดยผิดกฎหมายทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิ อย่างหนึ่งอย่างใด จึงจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยไม่ได้กำหนดความรับผิดทางแพ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้อย่างชัดเจน

(5) การป้องกันความเสียหายโดยผู้ถูกระทำผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีการระงับการเผยแพร่เนื้อหา หรือปิดกั้นเว็บไซต์ เมื่อปิดกั้นเว็บไซต์แล้ว ต้องมีกระบวนการต่อเนื่องเพื่อฟ้องร้องและดำเนินคดีกับบุคคลผู้เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเหตุให้ต้องปิดกั้นเว็บไซต์ และมีมาตรการเยียวยาความเสียหายด้วย นอกจากนี้ ควรมีองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้แทนจากหลายฝ่าย และควรกำหนดกระบวนการพิจารณา รวมทั้งการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งไว้ในกฎหมายด้วย รัฐควรหามาตรการเพื่อกำกับดูแลเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ที่ได้คุณภาพกับการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนแทนการใช้มาตรการปิดกั้นช่องทางการเข้าถึงเว็บไซต์ เช่น การส่งเสริมกระบวนการหรือกลไกตรวจสอบกันเองระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่รัฐให้ดีขึ้น และจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน หรืออธิบายกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับรู้

(6) ปัญหาการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ควรมีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ศาลชำนาญพิเศษ เป็นศาลชั้นต้นที่ใช้วิธีพิจารณาพิเศษตามแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยผู้พิพากษาศาลชำนาญพิเศษจะเป็นผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะศาลในกลุ่มนี้บางศาล เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลล้มละลาย และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีบุคคลภายนอกที่มีผู้พิพากษาแต่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วยตามความเหมาะสมของแต่ละประเภทคดี

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ยุทธศาสตร์ชาติน้อยต้องประกอบด้วยวิสัยทัศน์พัฒนาประเทศ และประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในด้านกฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมาย เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังต่อไปนี้

(1) มาตรการความรับผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิด

ควรต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดที่ 4 ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยการเพิ่มเติมมาตรา 269/1 วรรคสอง “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำต่อหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ต้องเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง”

เหตุผลที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และไม่บ่งกำหนดโทษเอาไว้โดยตรง จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

(2) มาตรการความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้กระทำความผิด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในหมวดที่ 2 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด โดยการเพิ่มเติม มาตรา 438วรรคสาม “กรณีค่าสินไหมทดแทนเกิดจากการกระทำละเมิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อชื่อเสียง ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของ”

เหตุผลที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่มีบทบัญญัติค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดที่เกิดจากการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

(3) มาตรการป้องกันความเสียหายโดยผู้ถูกระทำความผิด

มาตรการป้องกันความเสียหายก่อนที่จะมีการกระทำต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผู้เสียหายจะต้องระมัดระวัง โดยการสร้างโปรแกรมป้องกันการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และการแจ้งเตือนประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความรู้ลึกซึ้งในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถป้องกันตนเองได้จากผู้กระทำความผิด ซึ่งการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อาจไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ฝ่ายเดียว เป็นเรื่องที่บุคคลในสังคมต้องช่วยกันสอดส่อง ร่วมกันต่อต้านการกระทำดังกล่าว

(4) มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนโดยทั่วไป

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า กสทช.ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ควรต้องมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับโทษของการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้บริการและประชาชนโดยทั่วไป จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน หรืออธิบายกฎหมาย และ กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการหรือ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งประชาชนทั่วไปด้วย หรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต อาจรวมตัวกัน หรือจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการให้ความเข้มแข็ง รวมทั้งเฝ้าคอยติดตามการออกกฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐด้วย

(5) มาตรการในการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้นพิจารณาคดี

ควรต้องให้มีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษเพื่อพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ ทำนองเดียวกันกับศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งผู้พิพากษาศาลชำนาญพิเศษนี้ควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ และ อาจมีการแต่งตั้งบุคคลภายนอกซึ่งมิใช่ผู้พิพากษาอาชีพ แต่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวให้เป็นผู้พิพากษาสมทบ เพื่อเข้าร่วม พิจารณาและพิพากษาคดีด้วย

เหตุผลที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้บริการ ทำให้เกิดความเสียหายทางการเงิน ธุรกิจ รายได้ และต่อจิตใจ ซึ่งอาจทำให้ผู้ให้บริการได้รับผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นความผิดอาญาและทางแพ่ง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้ทันสมัยต่อไป

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, ทวีศักดิ์ กอนันตกุล, สุรางค์นาง แก้วจำนงค์. คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545
- เปิดคำพิพากษาหาย 30 ล้านที่เด็ดสัญญาณมือถือออนไลน์ 3 มกราคม 2563 ข้อมูลจาก <https://www.khaosod.co.th> >.
- ผ่าคดี"สมคิด พุ่มพวง". ออนไลน์ 25 ธันวาคม 2562 ข้อมูลจาก <https://www.matichonweekly.com>.
- วัลลิกา อุ่นศรี. (2544). ปัญหาการรวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กฎหมาย/พระราชบัญญัติ
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124/ตอนที่ 27 ก/หน้า 4/18 มิถุนายน 2550
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา) เล่ม 134 ตอนที่ 10 ก ราชกิจจานุเบกษา 24 มกราคม 2560